

Het Vlaamse jeugddelinquentierecht: leeftijdsgrenzen op de helling

SOFIE DE BUS^a EN
NINNE MENTEN^b

Panopticon, 46 (2), 91-99
© 2025 Maklu | ISSN 0771-1409 | Maart 2025

- ^a Doctor-Assistent, Vakgroep Privaat- en Economisch recht, afdeling Privaatrecht en Gastprofessor, Vakgroep Criminologie, Vrije Universiteit Brussel.
^b Doctoraatsonderzoekster KU Leuven, Instituut voor Sociaal Recht en Levens Instituut.

1. LEEFTIJDGRENZEN IN HET VLAAMSE JEUGDELINQUENTIERECHT

Sinds de zesde staatshervorming hebben de gemeenschappen en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (hierna: GGC) de volle bevoegdheid om de reacties te bepalen die opgelegd kunnen worden aan kinderen die strafbare feiten plegen.¹ De gemeenschappen en GGC zijn sindsdien bevoegd om, mits enkele uitzonderingen, eigen regels uit te vaardigen en hun eigen beleid uit te werken omtrent de reactie op jeugddelinquent gedrag (De Bus, 2022; De Bus, 2024; Leenknecht & De Bondt, 2019). De Vlaamse decreetgever vaardigde in 2019 het Jeugddelinquentiedecreet uit. Met dat decreet wordt afgestapt van het beschermingsideaal en wordt de klemtoon gelegd op verantwoordelijkheid, sanctionering en herstel. Het doel is om te komen tot een snelle en duidelijke reactie op jeugddelinquent gedrag die normbevestigend en herstellend is.²

Het Vlaamse jeugddelinquentierecht wordt toegepast op jongeren die een jeugddelict hebben gepleegd op het moment dat zij tussen 12 en 18 jaar oud waren.³ De Vlaamse decreetgever hanteert daarnaast eigen minimale en maximale leeftijdsgrenzen voor een mogelijke reactie op het jeugddelinquent gedrag van jongeren. De minimale leeftijdsgrens, en thans gehanteerde ondergrens, staat op de leeftijd van 12 jaar.⁴ Bepaalde reacties kunnen evenwel in beginsel pas opgelegd worden vanaf een hogere leeftijd op het moment van het plegen van de feiten.⁵ De bovengrens voor het opleggen en doorlopen van de reacties lag in beginsel op de leeftijd van 23 jaar.⁶ Een van de uitzonderingen daarop was de sanctie van een langdurige gesloten begeleiding in een gemeenschapsinstelling die in welbepaalde gevallen kan worden opgelegd voor een termijn van maximaal 2, 5 of 7 jaar.⁷ Er werd aanvankelijk in het Vlaams Jeugddelinquentiedecreet ingeschreven dat deze sanctie een einde zou nemen op het

¹ Art. 5, §1, II, 6° BWHL.

² MvT bij het ontwerp van Vlaams Jeugddelinquentiedecreet, *Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1670/1, 5-10.

³ Art. 4 jo. art. 2, °10-12 Vlaams Jeugddelinquentiedecreet.

⁴ Art. 4, §2, eerste lid Vlaams Jeugddelinquentiedecreet.

⁵ Bv. gesloten oriëntatie kan, behoudens uitzondering, pas opgelegd worden vanaf 14 jaar (art. 26 Vlaams Jeugddelinquentiedecreet).

⁶ Oud art. 6 Vlaams Jeugddelinquentiedecreet.

⁷ Art. 29, §3 en art. 37, §1 Vlaams Jeugddelinquentiedecreet

moment dat de minderjarige delictpleger de leeftijd van 25 jaar had bereikt.⁸ Bovendien kon deze sanctie worden gecombineerd met een terbeschikkingstelling aan de jeugdrechtbank van maximum 10 jaar,⁹ wat een opvolging tot maximaal 35 jaar mogelijk maakte.

De Vlaamse decreetgever heeft met het decreet van 19 april 2024 de maximale leeftijdsgrenzen afgeschaft binnen het jeugddelinquentierecht voor wat betreft het opleggen en de duurtijd van de reacties.¹⁰ De Vlaamse decreetgever behoudt dus de leeftijdsgrenzen van 12 en 18 jaar voor het moment waarop het jeugddelict gepleegd moet zijn, maar wijzigt de leeftijdsgrenzen waarop reacties opgelegd kunnen worden en de opgelegde reacties een einde nemen. Met de afschaffing van de leeftijdsgrenzen kan een mogelijke reactie op het jeugddelinquent gedrag van jongeren dus opgelegd worden en doorlopen tot na de leeftijd van 23 jaar.¹¹

De keuze van de decreetgever zorgt niet alleen voor nog meer verscheidenheid aan leeftijdsbovengrenzen over de verschillende regelgevingen van de gemeenschappen en de GGC heen (De Bus, 2024); het roept ook enkele vragen op vanuit het perspectief van kinderen en jongeren. Dit editoriaal focust op de afschaffing van de leeftijdsgrenzen binnen de Vlaamse Gemeenschap, bespreekt de achterliggende filosofie en reflecteert over een aantal vragen die deze decreetswijziging met zich meebrengt.

2. HET PLEIDOOI VOOR HET AFSCHAFFEN VAN DE LEEFTIJDSGRENZEN

De idee om de leeftijdsgrenzen in het Vlaams Jeugddelinquentiedecreet aan te passen, is te vinden in het Vlaams Actieplan Jeugddelinquentie van de ministers Crevits en Demir. Dit plan zet in op het voorkomen van jeugddelinquentie en een overkoepelende aanpak van jeugddelinquentie. Die aanpak betreft verschillende actiedomeinen: preventie, opsporing en vervolging, ouderlijke verantwoordelijkheid en informatie-uitwisseling.¹² Het afschaffen van de leeftijdsgrenzen situeert zich binnen het actiedomein 'opsporing en vervolging'. De ministers zijn immers van oordeel dat er ingeval van jeugddelinquent gedrag nood is aan een 'kordaat en kort-op-de-bal' optreden. Het Vlaams Jeugddelinquentiedecreet voorzag reeds in een uitgebreid aantal mogelijkheden, doch bleken er volgens het actieplan nog enkele leemtes te bestaan en moesten bepaalde aspecten worden aangescherpt waaronder de maximale leeftijdsgrenzen.¹³ Argumenten die daarvoor worden aangehaald zijn het feit dat de verjaringstermijn niet ten volle kan spelen, de nood om de positie van het slachtoffer te versterken en inzichten uit een rechtsvergelijking waaruit bleek dat in omliggende landen geen maximale leeftijdsgrenzen worden gehanteerd.¹⁴ De Memorie van Toelichting bij het ontwerp van decreet dat de leeftijdsgrenzen afschaft in het Vlaams Jeugddelinquentiedecreet, werkt die argumenten verder uit en voegt daar enkele argumenten aan toe.¹⁵

8 Oud art. 37, §3 Vlaams Jeugddelinquentiedecreet.

9 Oud art. 37, §8 Vlaams Jeugddelinquentiedecreet.

10 Decreet afschaffing leeftijdsgrenzen.

11 Art. 6 Vlaams Jeugddelinquentiedecreet.

12 Vlaams Actieplan Jeugddelinquentie, <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/6481AB9D2D77B42474D4C97D>, 8.

13 Vlaams Actieplan Jeugddelinquentie, <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/6481AB9D2D77B42474D4C97D>, 12.

14 Vlaams Actieplan Jeugddelinquentie, <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/6481AB9D2D77B42474D4C97D>, 12-13.

15 Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *Parl.St. Vl. 2023-2024, 2013/1, 6-9*.

2.1 Verjaringstermijnen in het jeugddelinquentierecht

Een eerste argument heeft te maken met de verjaringstermijn. De Vlaamse decreetgever werpt op dat de verjaringstermijnen van het strafrecht in het jeugddelinquentierecht doorwerken.¹⁶ Artikel 62 Jeugdbeschermingswet bepaalt inderdaad dat in procedures inzake de reactie op jeugddelinquent gedrag en de gedwongen jeugdhulpverlening de procesregels in correctionele zaken, en dus het strafprocesrecht, van toepassing zijn. Put (2021) merkt evenwel op dat nergens expliciet wordt bepaald dat de verjaringstermijnen van het strafrecht doorwerken in het jeugddelinquentierecht, maar voegt er aan toe dat mag worden verondersteld dat de verjaringstermijnen in het strafrecht ook gelden in het jeugddelinquentierecht.

De wetgever heeft voor een aantal misdrijven, doorgaans zeer ernstige misdrijven, bepaald dat deze misdrijven onverjaarbaar zijn, waaronder bijvoorbeeld seksuele misdrijven die gepleegd worden op minderjarigen.¹⁷ In het Vlaams Jeugddelinquentiedecreet zorgde de bovengrens van 23 jaar dat onverjaarbare misdrijven alsnog ‘verjaarbaar’ zijn binnen het jeugddelinquentierecht. Het is niet uitgesloten dat misdrijven, gepleegd door een minderjarige, pas na de leeftijd van 23 jaar worden ontdekt of dat slachtoffers veel later klacht indienen, zodat een reactie via het jeugddelinquentierecht niet meer mogelijk is.¹⁸ De Vlaamse decreetgever stelt dat de wetgever ook niet de bedoeling had om een onderscheid te maken tussen minderjarigen en meerderjarigen voor wat betreft de toepassing van de verjaringstermijnen.¹⁹ Men wil dus vermijden dat een maatschappelijke reactie uitblijft wanneer het gaat om ernstige misdrijven die conform het strafrecht nog niet verjaard zijn en ervoor zorgen dat de delictpleger, zelfs na de leeftijd van 23 jaar, alsnog een reactie opgelegd krijgt voor het gepleegde jeugddelict op grond van het Vlaams Jeugddelinquentiedecreet.²⁰ Het Grondwettelijk Hof oordeelde zelfs dat net de onbepaalde mogelijkheid om strafbaar gedrag te vervolgen, omdat dergelijk gedrag volgens de wetgever strijdig is met de fundamentele waarden van de democratie, ook een educatief en preventief effect kan hebben. Bovendien schrijven noch de Grondwet, noch het Europees Verdrag voor de rechten van de mens verplicht voor dat een staat verjaringstermijnen invoert in strafzaken.²¹ De decreetgever herhaalt dit laatste argument om de keuze voor de afschaffing te motiveren.²²

16 Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *Parl.St. Vl. 2023-2024*, 2013/1, 8.

17 Art. 21bis V.T. Sv.

18 Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *Parl.St. Vl. 2023-2024*, 2013/1, 6; Vlaams Actieplan Jeugddelinquentie, <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/6481AB9D2D77B42474D4C97D>, 13.

19 Art. 21 en 21bis V.T. Sv.; art. 74 Nieuw Sw.; Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *Parl. St. Vl. 2023-2024*, 2013/1, 6; Vlaams Actieplan Jeugddelinquentie, <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/6481AB9D2D77B42474D4C97D>, 13.

20 Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *Parl.St. Vl. 2023-2024*, 2013/1, 6; Vlaams Actieplan Jeugddelinquentie, <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/6481AB9D2D77B42474D4C97D>, 13.

21 GwH 9 juni 2022, nr. 76/2022, B.9.2 en B.12.2.

22 Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *Parl.St. Vl. 2023-2024*, 2013/1, 8.

2.2 Meer aandacht voor de rechten van slachtoffers

Een tweede argument heeft te maken met het versterken van de positie van slachtoffers. Het is door de afschaffing van de maximale leeftijdsgrenzen dat wordt vermeden dat een reactie uitblijft voor het gepleegde jeugddelict louter omdat de delictpleger de leeftijd van 23 jaar heeft bereikt. De rechtspositie van (minderjarige) slachtoffers wordt aldus versterkt. Daarnaast wordt de rechtspositie versterkt doordat de slachtoffers niet langer de bewijslast dragen voor de begane fout bij het bekomen van een schadevergoeding aangezien de jeugdrechtbank meteen een uitspraak kan doen over de burgerlijke vordering ten aanzien van een delictpleger die de leeftijd van 23 jaar heeft bereikt. Door de leeftijdsgrenzen af te schaffen, wordt het dus voor de slachtoffers eenvoudiger om de delictpleger aansprakelijk te stellen voor de schade die voortvloeit uit het gepleegde jeugddelict. Deze redenering sluit volgens de decreetgever ook aan bij de doelstelling van het Vlaams Jeugddelinquentiedecreet om de schade veroorzaakt door het jeugddelict te herstellen.²³

De decreetgever verwijst in dit verband ook naar artikel 39 van het Kinderrechtenverdrag waaruit zou volgen dat lidstaten minderjarige slachtoffers afdoende moeten beschermen tegen ernstige aantastingen van hun persoonlijke integriteit door effectieve reacties in te voeren.²⁴ Daarnaast baseert de decreetgever zich op de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens waaruit volgt dat rekening moet worden gehouden met het belang van het kind (in dit geval als slachtoffer), het recht op een menswaardig leven en het recht op psychologische integriteit wanneer het kind slachtoffer is van geweld. De huidige leeftijdsgrenzen waren volgens de decreetgever dan ook niet in overeenstemming met deze internationale verplichtingen.²⁵

2.3 Leeftijdsdiscriminatie vermijden, rechtsvergelijking en maatschappelijke evoluties

Een derde argument heeft aandacht voor de delictpleger. Men wil met het afschaffen van de leeftijdsgrenzen ongelijkheid onder delictplegers vermijden. Het vasthouden aan een maximale leeftijdsgrens kan volgens de Vlaamse decreetgever leiden tot situaties van discriminatie op basis van leeftijd. Het zijn in het bijzonder de jongere delictplegers die zich in een minder gunstige positie bevinden. Voor eenzelfde (ernstig) misdrijf kan een jongere delictpleger een sanctie opgelegd krijgen met een duurtijd over jaren, daar waar de sanctie voor een delictpleger die de meerderjarigheid nadert, of reeds 22 jaar is, veel korter in duurtijd zal zijn. De delictpleger die de meerderjarigheid nadert, kijkt dus aan tegen een veel kortere straf en een lager risico op een 'zwaardere' straf. De decreetgever meent dat dit verschil in behandeling niet te verantwoorden valt.²⁶

23 Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *Parl.St. Vl. 2023-2024*, 2013/1, 8-9.

24 Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *Parl.St. Vl. 2023-2024*, 2013/1, 9.

25 Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *Parl.St. Vl. 2023-2024*, 2013/1, 9.

26 Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *Parl.St. Vl. 2023-2024*, 2013/1, 9.

Ten slotte worden nog een aantal kleinere argumenten aangehaald. Er wordt verwezen naar het feit dat in andere rechtssystemen zoals Nederland, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Oostenrijk, Frankrijk en Zweden geen maximale leeftijdsgrens wordt gehanteerd voor het opleggen en doorlopen van reacties op jeugddelinquentie.²⁷ Verder verwijst de decreetgever naar het feit dat de maximale leeftijdsgrens niet langer bij de doelstellingen van het jeugddelinquentierecht zou passen en de maatschappelijke context geëvolueerd zou zijn. De decreetgever verwijst ook nog naar de verbeterde opsporings- en onderzoeksmethoden, waardoor het vandaag mogelijk is om een dader te identificeren lang nadat de feiten hebben plaatsgevonden.²⁸

3. AFSLUITEND: EEN KRITISCHE BLIK OP DE AFSCHAFFING VAN DE LEEFTIJDGRENZEN

Het afschaffen van de leeftijdsgrenzen en het daardoor mogelijk maken dat de reacties voorzien in het jeugddelinquentiedecreet opgelegd kunnen worden aan volwassenen, behoort tot de bevoegdheid van de Vlaamse decreetgever.²⁹ Niettemin kunnen er bij de aangehaalde argumenten en ruimer bij de afschaffing van de leeftijdsgrenzen op zich een aantal bedenkingen worden geformuleerd.

De decreetgever baseert zich in de eerste plaats op de doorwerking van de verjaringstermijnen, maar lijkt hierbij uit het oog te verliezen dat de verjaringstermijn uit het strafrecht vanuit een andere finaliteit moet worden bekeken dan het hanteren van een maximale leeftijdsgrens voor het opleggen en doorlopen van reacties in het jeugddelinquentierecht. De focus en finaliteit bij verjaringstermijnen ligt immers enerzijds bij de verdachte, de onzekerheid over de vervolging en zijn recht van verdediging (door het verstrijken van de tijd kan de bewijsvoering immers in het gedrang komen). Anderzijds dienen verjaringstermijnen ook een maatschappelijk belang aangezien ook de maatschappij belang heeft bij het beperken van gerechtelijke dwalingen en daalt de maatschappelijke behoefte aan bestraffing met de tijd (Deruyck, 2024).³⁰ De leeftijdsgrens in het jeugddelinquentiedecreet sloot daarentegen aan bij de basisprincipes van het Vlaamse jeugddelinquentierecht om te voorzien in duidelijke, snelle en constructieve reacties op maat van de jongere, door gespecialiseerde actoren en om de jongere te ondersteunen in zijn groeiende verantwoordelijkheid.³¹ Door het afschaffen van de leeftijdsgrens wordt hier echter afbreuk aan gedaan. Het lijkt erop dat de decreetgever niet zozeer focust op de doelstellingen van de verjaringstermijn in het jeugddelinquentierecht, maar vooral de voordelen ziet voor de positie van de slachtoffers, het mogelijk maken om later een reactie op te leggen en het wegwerken van discriminatie.

27 Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *Parl.St. Vl. 2023-2024*, 2013/1, 7-8; Vlaams Actieplan Jeugddelinquentie, <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/documentview/6481AB9D2D77B42474D4C97D>, 13.

28 Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *Parl.St. Vl. 2023-2024*, 2013/1, 7.

29 Adv. RvS 10 januari 2024, nr. 74.679/16 over een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap 'tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen', 5, nr. 6.

30 Wetsontwerp strafprocesrecht I, *Parl. St. Kamer 2022-2023*, nr. 3514, 11-12.

31 MvT bij het ontwerp van Vlaams Jeugddelinquentiedecreet, *Parl.St. Vl.Parl. 2017-18*, nr. 1670/1, 6-9.

Wat betreft de positie van de slachtoffers, het tweede grote argument, is het inderdaad zo dat de bewijslast voor hen wordt verminderd indien de jeugdrechtbank meteen ook kan oordelen over hun burgerlijke vordering. Daartegen kan echter worden ingebracht dat die eenvoudigere weg ook niet open staat voor misdrijven gepleegd door -12-jarigen. Over een verlaging van de leeftijdsgrens bij -12-jarigen om de positie van de slachtoffers te versterken wordt daarentegen (gelukkig) niet gesproken. Bovendien is het voor de slachtoffers nog steeds mogelijk om een aansprakelijkheidsvordering in te stellen ongeacht de leeftijd van de delictpleger en een veroordeling door de jeugdrechtbank. De Vlaamse Jeugdraad haalt in dit verband ook aan dat, indien het doel is om de positie van de slachtoffers te versterken, er andere mogelijkheden zijn dan het gehele jeugddelinquentierecht toe te passen op volwassenen.³² Het Kinderrechtencommissariaat werpt in zijn advies op dat het aantal ernstige misdrijven dat na meerdere jaren ontdekt wordt en bovendien ook wordt bewezen, eerder beperkt is.³³

Als derde argument verwees de decreetgever naar een mogelijke ongelijkheid tussen minder- en meerderjarigen. Door het invoeren van een bijzonder systeem ontstaan er altijd ongelijkheden en in de mate dat die ongelijkheden verantwoord zijn, kunnen zij blijven bestaan. Het Vlaamse Jeugddelinquentiedecreet is gebaseerd op een aantal uitgangspunten en doelstellingen die bepaalde ongelijkheden verantwoorden; de afschaffing van de leeftijdsgrens lijkt hier echter haaks op te staan. De Vlaamse Jeugdraad en de Vlaamse Raad voor Welzijn Volksgezondheid en Gezin wijzen in dit verband op het feit dat uit de uitgangspunten en doelstellingen van het jeugddelinquentiedecreet volgt dat sancties pedagogisch moeten zijn en meteen moeten volgen op de feiten en in proportie moeten zijn met die feiten. Zij stellen zich dan ook de vraag in hoeverre dat nog mogelijk is voor volwassenen die voor de jeugdrechtbank moeten verschijnen.³⁴ Uit een advies van het Kinderrechtencommissariaat volgen dezelfde bezorgdheden. Ook daarin wordt beargumenteerd dat het moeilijk is om in die gevallen, waar de feiten jaren later worden toegerekend, een reactie op te leggen die in proportie is met de ernst van de gepleegde feiten, maar bovenal ook rekening houdt met de persoon en context van de (ondertussen) meerderjarige. Magistraten en advocaten zouden bovendien niet meteen vragende partij zijn geweest voor een afschaffing van de leeftijdsgrenzen.³⁵ De Vlaamse Jeugdraad wijst in zijn advies ook nog op een mogelijk ontwrichtend effect voor personen die hun leven op de rails hebben en op een later moment alsnog geconfronteerd worden met een vervolging voor een vroeger jeugddelict.³⁶ De vraag kan gesteld

32 Adv. Vlaamse Jeugdraad bij ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *Parl.St.* Vl.Parl. 2023-24, nr. 2013, 96.

33 Adv. Kinderrechtencommissariaat 15 maart 2024, nr. 2023-2024/10 voorbarige wijziging decreet Jeugddelinquentierecht zet kinderrechten onder druk, Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie, Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, 7.

34 Adv. Vlaamse Jeugdraad bij ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *Parl.St.* Vl.Parl. 2023-24, nr. 2013, 96; Adv. Vlaamse Raad WVG bij ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *Parl.St.* Vl.Parl. 2023-24, nr. 2013, 137.

35 Adv. Kinderrechtencommissariaat 15 maart 2024, nr. 2023-2024/10 voorbarige wijziging decreet Jeugddelinquentierecht zet kinderrechten onder druk, Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie, Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, 7.

36 Adv. Vlaamse Jeugdraad bij ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *Parl.St.* Vl.Parl. 2023-24, nr. 2013, 96-97.

worden in hoeverre de doelstelling van het jeugddelinquentierecht om jongeren weer op het juiste pad te krijgen, dan niet al bereikt is en in hoeverre andere belangen of doelstellingen dan nog moeten doorwegen.

De afschaffing van leeftijdsgrenzen maakt de verschillen tussen de verschillende regelgevingen van de gemeenschappen en de GGC nog wat groter (De Bus, 2024). Vlaanderen is de enige die geen leeftijdsgrenzen meer hanteert in het jeugddelinquentierecht. De GGC hanteert als bovengrens voor het opleggen en doorlopen van de reacties nog steeds de leeftijd van 23 jaar.³⁷ De Franse Gemeenschap gaat minder ver en laat toe dat reacties doorlopen tot de leeftijd van 20 jaar.³⁸ In de Duitstalige Gemeenschap ligt de bovengrens dan weer op 21 jaar.³⁹ Er lijkt hierdoor een ongelijkheid op de voorgrond te treden tussen Belgische jongeren die onderworpen worden aan verschillende regelgevingen en thans verschillende jeugddelinquentiesystemen van de gemeenschappen en de GGC. Vlaamse jongeren en in het bijzonder meerderjarigen kunnen dus langer onder de toepassing blijven van het jeugddelinquentierecht in vergelijking met jongeren en meerderjarigen in de andere gemeenschappen. Toch gaat het hier niet om discriminatie. Het Grondwettelijk Hof heeft in vaste rechtspraak geoordeeld dat er sprake is van discriminatie wanneer er verschillen bestaan tussen rechts-subjecten die aan dezelfde regeling van dezelfde wetgever worden onderworpen.⁴⁰ Er zijn hier wel twee bedenkingen bij te maken. Een eerste bedenking, ook opgeworpen door het Kinderrechtcommissariaat, is dat er binnen eenzelfde regelgeving alsnog een ongelijkheid kan optreden. Het tijdstip waarop het jeugddelict wordt ontdekt, kan aanleiding geven tot een verschil in behandeling. Het is immers zo dat aan meerderjarigen vanaf de leeftijd van 23 jaar een gevangenisstraf kan worden opgelegd, daar waar tot de leeftijd van 23 jaar de sancties in het Jeugddelinquentiedecreet van toepassing zijn. Bepaalde meerderjarigen kunnen dus een gevangenisstraf opgelegd krijgen voor strafbare feiten die ze als minderjarige hebben gepleegd.⁴¹ Een tweede bedenking heeft te maken met een mogelijke verhuis van de Vlaamse Gemeenschap naar één van de andere gemeenschappen. Wanneer de Vlaamse meerderjarige verhuist naar een andere gemeenschap, en dus ander taalgebied, op het moment dat de verjaringstermijn loopt, valt deze strikt genomen niet meer onder toepassing van het Vlaams Jeugddelinquentiedecreet. Men zou op die manier kunnen ‘ontsnappen’ aan een mogelijke reactie voor een jeugddelict dat men als minderjarige pleegde. De vraag rijst ook hoe een mogelijke verhuis dan iets instrumenteel kan worden binnen het jeugdrecht.

Ten slotte kunnen er meer praktische vragen worden gesteld bij de afschaffing. In hoeverre kan een systeem dat gecreëerd is om toegepast te worden op personen tussen 12 en 23 jaar, zomaar toegepast worden op volwassenen? De decreetgever voorziet wel in een aantal aanpassingen maar focust zich daarbij voornamelijk op de uitvoering van een plaatsing en verliest daarbij het grotere geheel en ook procedurele bepalingen uit het oog. In het wijzigingsdecreet wordt bijvoorbeeld niet ingegaan op het feit dat in heel wat bepalingen wordt verwezen naar betrokkenheid van ouders. De vraag is maar of in de praktijk de ouders van een 50-jarige betrokken zullen worden. Ook voor de jeugdrechters zal het een hele aanpas-

37 Art. 78, §2, 3° Brusselse Ordonnantie Jeugdhulpverlening en Jeugdbescherming.

38 Art. 101, §5 en 110, §2-3 Decreet Franse Gemeenschap Jeugdbescherming.

39 Art. 50, eerste lid, art. 71, art. 74, tweede en derde lid Decreet Duitstalige Gemeenschap Jeugdbijstand en Jeugdbescherming.

40 Zie onder meer Arbitragehof 28 maart 2002, nr. 58/2002; GwH 25 september 2014, nr. 141/2014, B.4.1; GwH 18 juni 2015, nr. 91/2015, B.5.1; GwH 16 juli 2015, nr. 104/2015, B.6; GwH 16 juni 2016, nr. 94/2016, B.3.

41 Adv. Kinderrechtencommissariaat 15 maart 2024, nr. 2023-2024/10 voorbarige wijziging decreet Jeugddelinquentierecht zet kinderrechten onder druk, Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie, Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, 7.

sing zijn om reacties op te leggen aan volwassenen waarvoor de jeugddelicten al lang tot hun verleden behoren. Tot slot is de vraag of het wenselijk is om meerderjarigen opnieuw langer onder het jeugddelinquentierecht te houden. Veeckmans (2023) werpt ook op dat lange jeugddelinquentieprocedures het welzijn van jongeren kan beïnvloeden, net als de onzekerheid over een mogelijke vervolging als jongvolwassene.

BIBLIOGRAFIE

Regelgeving en rechtspraak

- Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade zoals gewijzigd door de wet van 13 juni 2006, *BS* 15 april 1965 (Jeugdbeschermingswet).
- Decr.Vl. 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, *BS* 26 april 2019 (Vlaams Jeugddelinquentiedecreet).
- Decr.Fr. 18 januari 2018 houdende het wetboek van preventie, hulpverlening aan de jeugd en jeugdbescherming, *BS* 3 april 2018 (Decreet Franse Gemeenschap Jeugdbescherming).
- Decr.D. 13 november 2023 inzake jeugdbijstand en jeugdbescherming, *BS* 15 februari 2024 (Decreet Duitstalige Gemeenschap Jeugdbijstand en Jeugdbescherming).
- Decr.Vl. tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *BS* 13 mei 2024 (Decreet afschaffing leeftijdsgrenzen).
- Ord.Gem. 16 mei 2019 betreffende jeugdhulpverlening en jeugdbescherming, *BS* 5 juni 2019 (Brusselse Ordonnantie Jeugdhulpverlening en Jeugdbescherming).
- Wetsontwerp strafprocesrecht I, *Parl. St. Kamer* 2022-2023, nr. 3514.
- MvT bij het ontwerp van Vlaams Jeugddelinquentiedecreet, *Parl.St. Vl.Parl.* 2017-18, nr. 1670/1, 3-52.
- Ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *Parl.St. Vl.* 2023-2024, 2013/1.
- Adv. RvS 10 januari 2024, nr. 74.679/16 over een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap 'tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen'.
- Adv. Vlaamse Jeugdraad bij ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *Parl.St. Vl.Parl.* 2023-24, nr. 2013, 87-98.
- Adv. Vlaamse Raad WVG bij ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen, *Parl.St. Vl.Parl.* 2023-24, nr. 2013, 127-142.
- Adv. Kinderrechtencommissariaat 15 maart 2024, nr. 2023-2024/10 voorbarige wijziging decreet Jeugddelinquentierecht zet kinderrechten onder druk, Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie, Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, 15 p.

Literatuur

- De Bus, S. (2022). De Brusselse jeugdbescherming na de zesde staatshervorming: Enkele bedenkingen. *Panopticon*, 43(3), 373-382.
- De Bus, S. (2024). Een nieuw decreet jeugdbijstand en jeugdbescherming voor de Duitstalige Gemeenschap. *Panopticon*, 45(4), 297-304.
- Deruyck, F. (2024). *Overzicht van het Belgisch strafprocesrecht*. Die Keure.
- Leenknecht, J., & De Bondt, W. (2019). Jeugddelinquentierecht over de grenzen heen. In J. Put & J. Leenknecht (Eds.), *Het Vlaamse jeugddelinquentierecht* (pp. 217-237). Larcier.
- Veeckmans, K. (2023). *De doorwerking van het strafrecht in het jeugddelinquentierecht*. Boom Juridisch.
- Vlaamse Regering. (z.d.). Vlaams Actieplan Jeugddelinquentie. <https://beslissingen-vlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/6481AB9D2D77B42474D4C97D>